

หลักสูตรธรรมศึกษา ชั้นตรี ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๗

คณะสงฆ์และรัฐบาลจัดพิมพ์
เพื่อเผยแพร่พระพุทธศาสนา

หนังสือพิมพ์เรียน

หลักสูตรธรรมศึกษา ชั้นตรี ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๗

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

คณะสงฆ์และรัฐบาล

หลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี.-- พิมพ์ครั้งที่ 1.--

กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2558

268 หน้า

ISBN : 978-616-7788-27-2

@ สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติ

พิมพ์ครั้งที่ ๑/๒๕๕๘ จำนวนพิมพ์ ๕๐๐,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย

๑๒๙ หมู่ ๓ ถ.ศาลายา-นครชัยศรี ต.ศาลายา

อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม ๗๓๑๗๐

โทร. ๐-๒๘๐๐-๒๓๗๓-๔

คำปรารภ

แม่กองธรรมสนามหลวง

งานด้านการศึกษาเป็นงานที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาติ เพราะความเจริญหรือความเสื่อมของประชาชนในชาติขึ้นอยู่กับการศึกษาเป็นสำคัญ ปัจจุบันมีสัญญาณบางอย่างที่เห็นได้ชัดว่า พลเมืองของไทยบางส่วนเสื่อมไปจากคุณธรรมศีลธรรมทางพระศาสนา มีปัญหาด้านอาชญากรรมทุจริตคอร์รัปชัน การลุ่มหลงในอบายมุขซึ่งเป็นสาเหตุแห่งความเสื่อมทั้งทางสุขภาพร่างกายและส่วนรวม อันส่งผลถึงความเสื่อมของครอบครัว สังคม ประเทศชาติ

การศึกษาหลักธรรมและน้อมนำไปปฏิบัติในรูปแบบของการศึกษา ธรรมศึกษาคือการสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญาและทางจิตใจ ซึ่งเป็นต้นเหตุของความเจริญด้านอื่นๆ ทั้งหมด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรธรรมศึกษาในสถานศึกษานี้ถือเป็นการปลูกฝังความคิดที่ถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ เป็นการส่งเสริมความประพฤติดีงามต่างๆ โดยสอดคล้องกับความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ที่กำหนดให้เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นจึงขอให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้ช่วยกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นี้ให้ได้อย่างสมบูรณ์

ขออนุโมทนาต่อกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่ได้แสดงเจตจำนงที่จะร่วมมือกันในการจัดให้มีการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา ขออำนาจพรให้ทุกหน่วยงานในสังกัด ได้รวมพลังแห่งความสามัคคีดำเนินการให้ปรากฏเป็นรูปธรรม จะนำความสุขสงบ สันติ และความเจริญมาสู่ประเทศไทยต่อไป

ขออัญญาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และกุศลเจตนาที่ท่านทั้งหลายได้ตั้งใจในการ
ส่งเสริมคุณภาพพลเมืองของชาติ ให้เป็นผู้เพียบพร้อมทั้งความรู้คู่คุณธรรมในครั้ง
นี้ จงประมวลเป็นพลบัจจยบันดาลให้ทุกท่าน ถึงความมอกงามไพบูลย์ในพระธรรมคำสอน
ของสมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า ประสบความเจริญรุ่งเรืองตลอดกาลนาน เทอญ.

สมเด็จพระวันรัต

(สมเด็จพระวันรัต)

แม่กองธรรมสนามหลวง

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือ

ในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา

ระหว่าง

สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

วันที่ ๑๘ เดือน สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

บันทึกข้อตกลงความร่วมมือฉบับนี้ทำขึ้น ณ ห้องประชุมราชวัลลภ อาคารราชวัลลภ ชั้น ๒ กระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ ระหว่างสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง โดยสมเด็จพระวันรัต แม่กองธรรมสนามหลวง กระทรวงศึกษาธิการ โดยนางสุทศรี วงษ์สมาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการปฏิบัติราชการแทน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม โดยศาสตราจารย์อภินันท์ โปษยานนท์ ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปฏิบัติราชการแทนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยนายกมล รอดคล้าย เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยนายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยรองศาสตราจารย์นายแพทย์กำจร ตติยกวี เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยนายณพัรัตน์ เบญจวัฒนานันท์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีเจตจำนงร่วมมือกันในการจัดให้มีการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา

/ความร่วมมือ...

ความร่วมมือมีวัตถุประสงค์ ๔ ประการ ดังนี้

๑. เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน อันมีผลต่อความเจริญมั่นคงของสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์

๒. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้คู่คุณธรรมและเสริมสร้างศีลธรรม เป็นพลเมืองดีและมีคุณภาพ

๓. เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนห่างไกลอบายมุข สิ่งเสพติด สิ่งผิดกฎหมาย และนำไปสู่ความสงบเรียบร้อยของสังคม

๔. เพื่อให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนและการสอบธรรมศึกษา โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เพื่อให้บรรลุข้อตกลงความร่วมมือดังกล่าว หน่วยงานข้างต้นจึงมีข้อตกลงร่วมกัน ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. ให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการดังนี้

๑.๑ ให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลักสูตรธรรมศึกษาในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาทั้งในและนอกระบบการศึกษา ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

๑.๒ องค์กรหลักรับผิดชอบและดำเนินการจัดการเรียนการสอนและจัดสอบธรรมศึกษาในสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุน ส่งเสริมในส่วนของทรัพยากรบุคคล สถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน การสอบ และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีสำนักงานส่งเสริมกิจการการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานกลางในการบูรณาการจัดทำคำของบประมาณและจัดทำแผนปฏิบัติการในภาพรวมของกระทรวงศึกษาธิการ

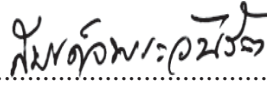
๑.๓ บันทึกผลการสอบธรรมศึกษาไว้ในแบบแสดงผลการเรียนรู้ของสถานศึกษา

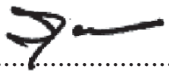
๑.๔ ดำเนินการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยความเห็นชอบจากสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง

/บันทึกข้อตกลง...

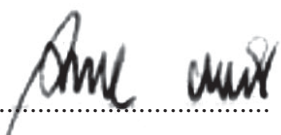
๒. ให้กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ส่งเสริมสนับสนุนครูสอนธรรมศึกษา สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน และงบประมาณในการดำเนินการและดำเนินการประสานงานด้านอื่นๆ ที่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้การจัดการเรียนการสอนและการสอบธรรมศึกษาในสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยการแนะนำจากสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง

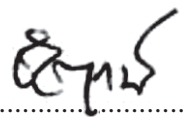
บันทึกข้อตกลงความร่วมมือได้จัดทำขึ้น ๗ ฉบับ มีข้อความตรงกันและเห็นชอบเมื่อทั้ง ๗ หน่วยงาน ได้อ่านและเข้าใจตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ให้บันทึกข้อตกลงความร่วมมือนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นต้นไป

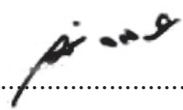
ลงชื่อ.....

(สมเด็จพระวันรัต)
แม่กองธรรมสนามหลวง

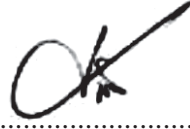
(ลงชื่อ).....

(นางสุทธศรี วงษ์สมาน)
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

(ลงชื่อ).....

(ศาสตราจารย์อภิรักษ์ โปษยานนท์)
ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
ปฏิบัติราชการแทน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

(ลงชื่อ).....

(นายกมล รอดคล้าย)
เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ลงชื่อ).....

(นายชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์)
เลขาธิการคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

(ลงชื่อ).....

(รองศาสตราจารย์นายแพทย์กำจร ตติยกวี)
เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา

(ลงชื่อ).....

(นายนพรัตน์ เบญจวัฒนานันท์)
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๗
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติ ๒๐/๒๕๕๗

เรื่อง **บันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา**

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๐/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า กระทรวงศึกษาธิการได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๒๓๕/๒๕๖๗ ลงวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๗ แจ้งว่า กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง กระทรวงวัฒนธรรม และสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๗ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจหลักพุทธธรรมที่ถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และเพื่อให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนและการสอบธรรมศึกษา โดยให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมการพัฒนาผู้เรียน และในการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๗ โดยมีพระพรหมมุนี รองแม่กองธรรมสนามหลวงเป็นประธานในที่ประชุม ได้มีมติให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติดำเนินการ ดังนี้

๑. นำเรื่องบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาเสนอต่อที่ประชุมมหาเถรสมาคมเพื่อทราบ และสั่งการให้เจ้าคณะจังหวัดดำเนินการ

๒. จัดทำใบสมัครและรับสมัครพระสอนธรรมศึกษาทุกจังหวัดทั่วประเทศให้แล้วเสร็จภายในเดือนตุลาคม ๒๕๕๗

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ โดยกองพุทธศาสนศึกษาพิจารณาเห็นว่า เพื่อให้กำหนดดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษาสำเร็จตามวัตถุประสงค์ จึงเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อทราบ และแจ้งให้เจ้าคณะจังหวัดทั่วประเทศพิจารณาคัดเลือกพระภิกษุที่มีความรู้ความสามารถในการสอนธรรมศึกษาและให้การสนับสนุนด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษา ร่วมกับสถานศึกษาและหน่วยงานราชการในจังหวัด รายละเอียดตามสำเนาบันทึกข้อตกลงฯ ที่แนบถวายในที่ประชุม

(นายนพรัตน์ เบญจวัฒน์นันท์)

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๒๖/๒๕๕๗
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติ ๒๖/๒๕๕๗

เรื่อง **การจัดประชุมสัมมนาโครงการส่งเสริมพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา**

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๒๖/๒๕๕๗ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า ในการประชุมคณะทำงานดำเนินงานการเรียนการสอน ธรรมศึกษาในสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ ห้องประชุมสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร โดยมีพระพรหมมุนี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรรมการมหาเถรสมาคม รองแม่กองธรรมสนามหลวง เป็นประธาน ที่ประชุมมีมติให้จัดประชุมสัมมนาภายใต้ชื่อโครงการ “ส่งเสริมพระพุทธศาสนาในสถานศึกษา” ในวันพุธ ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๕๗ หอประชุมใหญ่พุทธมณฑล อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด เจ้าสำนักเรียนในส่วนกลางทุกสำนัก ผู้แทนสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง ผู้แทนมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัด ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขต และผู้แทนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่มีสถานศึกษาในสังกัด รวมทั้งหมดประมาณ ๑,๕๐๐ รูป/คน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาได้รับทราบนโยบายของคณะสงฆ์และรัฐบาล ในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นผู้มีความรู้คู่คุณธรรม เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ สร้างภูมิคุ้มกันให้ผู้เรียนห่างไกลอบายมุข สิ่งเสพติดและสิ่งผิดกฎหมาย โดยมีหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการเรียนการสอนและการสอบ

ที่ประชุมรับทราบ และให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติแจ้งเจ้าคณะภาค
ทุกภาคทราบ แจ้งเจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัด ทั้ง ๒ ฝ่าย ทราบและเข้าร่วมการประชุม
สัมมนาดังกล่าว

(นายกนก แสนประเสริฐ)

รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ปฏิบัติหน้าที่แทน
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๕/๒๕๕๘
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติ ๑๑๙/๒๕๕๘

เรื่อง การส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๕/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า พระพรหมมุนี กรรมการมหาเถรสมาคม และรองแม่กองธรรมสนามหลวง ได้มีมติที่ กธ ๒๒/๒๕๕๗ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ แจ้งว่า ในการประชุมคณะทำงานดำเนินงานการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ครั้งที่ ๔/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง โดยมี พระพรหมมุนี กรรมการมหาเถรสมาคม และรองแม่กองธรรมสนามหลวง เป็นประธานที่ประชุม ผู้เข้าประชุมประกอบด้วย ผู้แทนมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พระครูปลัดสุวัฒนบัณฑิตคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ผู้บริหารสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง จำนวน ๓ รูป นายกมล ศิริบรรณ รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และคณะ นายบุญเลิศ โสภา ผู้อำนวยการกองพุทธศาสนศึกษา และคณะ และผู้แทนจากกรมการศาสนากระทรวงวัฒนธรรม ที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าปัจจุบันการปฏิบัติหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อยู่ในกำกับของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง ๒ แห่ง โดยที่เจ้าคณะจังหวัดเจ้าสังกัดซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในจังหวัดนั้นๆ สมควรมีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิบัติงาน และเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ จึงมีมติให้นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา ดังนี้

/บันทึกข้อตกลง...

๑. ให้เจ้าคณะจังหวัดสั่งการ ให้ข้อแนะนำ และกำกับดูแลการปฏิบัติงานของพระ
สอนศีลธรรมในโรงเรียนภายในจังหวัดให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

๒. ให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย ส่งบัญชีรายชื่อพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนภายในจังหวัดนั้นๆ แจ้างเจ้าคณะ
จังหวัดเพื่อโปรดทราบ

๓. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ แจ้างเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค ทุกภาค
เพื่อทราบ

๔. ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดทุกจังหวัดประสานงาน อำนวยความ
สะดวกและดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้เป็นไปตามมติมหาเถรสมาคม พร้อมกับมีบัญชา
ให้นำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วลงมติเห็นชอบตามเสนอ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่
ต้องรอรับรองรายงานการประชุม

กนก แสนประเสริฐ

(นายกนก แสนประเสริฐ)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติมหาเถรสมาคม
ครั้งที่ ๙/๒๕๕๘
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติ

๒๑/๒๕๕๘

เรื่อง การปรับปรุงหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก

ในการประชุมมหาเถรสมาคมครั้งที่ ๙/๒๕๕๘ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๘ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า สมเด็จพระวันรัต แม่กองธรรมสนามหลวง ได้มีลิขิต ที่ กธ ๓๑/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๘ แจ้งว่า ตามที่ได้มีการบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา ระหว่างสำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังที่ทราบแล้วนั้น

ในการนี้ เพื่อให้มีหลักสูตรธรรมศึกษาที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนธรรมศึกษาในสถานศึกษา และหน่วยงานอื่นๆ สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง จึงได้ปรับปรุงหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ดังนี้

๑. ธรรมศึกษาชั้นตรี ประกอบด้วย

- วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม
- วิชาธรรม
- วิชาพุทธประวัติและศาสนพิธี
- วิชาวินัย (เบญจศีล เบญจธรรม)

๒. ธรรมศึกษาชั้นโท ประกอบด้วย

- วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม

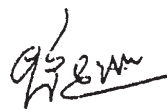
- วิชาธรรม
- วิชาอนุพุทธประวัติและศาสนพิธี
- วิชาวินัย (อุโบสถศีล)

๓. ธรรมศึกษาชั้นเอก ประกอบด้วย

- วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม
- วิชาธรรม
- วิชาพุทธธานุพุทธประวัติและศาสนพิธี
- วิชาวินัย (กรรมบถ)

รายละเอียดตามหนังสือหลักสูตรธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่แนบถวายในที่ประชุม พร้อมกับมีบัญชาให้นำเสนอมหาเถรสมาคม เพื่อโปรดพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติเห็นชอบ และให้ดำเนินการได้ทันที โดยไม่ต้องรอ ร็รับรองรายงานการประชุม

(นายชยพล พงษ์สีดา)

รองผู้อำนวยการ ปฏิบัติราชการแทน
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

พระวินัย

วิ.มหา. = วินัยปิฎก มหาวรรค (ภาษาไทย)

พระสุตตันตปิฎก

ขุ. จุ.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	จุฬนิกาย (ภาษาไทย)
ที.มหา.	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวรรค (ภาษาไทย)
สํ.ส.	=	สุตตันตปิฎก	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค (ภาษาไทย)
อง.ติก.	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ติกนิบาต (ภาษาไทย)
อง.ปญจก.	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต (ภาษาไทย)
อง.อฎฐก.	=	สุตตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	อฎฐกนิบาต (ภาษาไทย)
ขุ.ธ.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธัมมบท (ภาษาไทย)
ขุ.อุ.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อุทาน (ภาษาไทย)
ขุ.ชา.เอก.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เอกนิบาต ชาดก (ภาษาไทย)
ขุ.ชา.สตุตก.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	สตุตกนิบาต ชาดก (ภาษาไทย)
ขุ.ชา.อฎฐก.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อฎฐกนิบาต ชาดก (ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ทสก.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ทสกนิบาต ชาดก (ภาษาไทย)
ขุ.ชา.ปกิณณก.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปกิณณกนิบาต ชาดก (ภาษาไทย)
ขุ.วิ.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	วิมานวัตถุ (ภาษาไทย)
ขุ.อิติ.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ (ภาษาไทย)
ขุ.เปต.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เปตวัตถุ (ภาษาไทย)
ม.มู.	=	สุตตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มูลปณาสก (ภาษาไทย)
ขุ.เถร.	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถา (ภาษาไทย)

เครื่องหมาย เล่ม ข้อ หน้า

- เลขตัวแรก หมายถึง เล่ม
- เลขตัวที่สอง หมายถึง ข้อ
- เลขตัวที่สาม หมายถึง หน้า

ตัวอย่าง วินัย. ๔/๑-๗/๑-๘ หมายความว่า พระวินัยปิฎกเล่ม ๔ ข้อ ๑-๗ หน้า ๑-๘

สารบัญ

หน้า

วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม ธรรมศึกษา ชั้นตรี ฉบับปรับปรุง ๒๕๕๗

- ๑ ทานวรรค คือ หมวดทาน ๑
- ๑ ปาปวรรค คือ หมวดบาป ๒
- ๑ ปุญญวรรค คือ หมวดบุญ ๔
- ๑ สติวรรค คือ หมวดสติ ๔
- ๑ สីลวรรค คือ หมวดศีล ๕

วิชาธรรม ธรรมศึกษา ชั้นตรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๗

- ๑ ทุกะ หมวด ๒ ๙
 - ธรรมมีอุปการะมาก ๒ ๙
 - ธรรมเป็นโลกบาล ๒ ๑๐
 - ธรรมอันทำให้งาม ๒ ๑๒
 - บุคคลหาได้ยาก ๒ ๑๓
- ๑ ติกะ หมวด ๓ ๑๕
 - รัตนะ ๓ ๑๕
 - โอวาทของพระพุทธเจ้า ๓ ๑๗
 - ทุจจริต ๓ ๑๘
 - สุจจริต ๓ ๑๙
 - อกุศลมูล ๓ ๒๐
 - กุศลมูล ๓ ๒๑
 - บุญกิริยาวัตถุ ๓ ๒๒
- ๑ จตุกกะ หมวด ๔ ๒๕
 - วุฑฒิ คือ ธรรมเป็นเครื่องเจริญ ๔ ๒๕
 - จักร ๔ ๒๖
 - อคติ ๔ ๒๘
 - ปธาน คือ ความเพียร ๔ ๒๙
 - อธิษฐานธรรม คือ ธรรมที่ควรตั้งไว้ในใจ ๔ ๓๐
 - อิทธิบาท คือ คุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ ๔ ๓๑

- พรหมวิหาร ๔	๓๒
- อริยสัจ ๔	๓๓
๑ ปัญจกะ หมวด ๕	๓๕
- อนันตริยกรรม ๕	๓๕
- เวสาร์ชชกรณธรรม คือ ธรรมทำความกล้าหาญ ๕	๓๖
- ฌัมมัสสวนานิสงส์ คือ อานิสงส์แห่งการฟังธรรม ๕	๓๗
- พละ คือ ธรรมเป็นกำลัง ๕	๓๘
- ชั้น ๕	๔๐
๑ ฉักกะ หมวด ๖	๔๒
- คารวะ ๖	๔๒
- สาราณียธรรม ๖	๔๓
๑ สัตตกะ หมวด ๗	๔๖
- อริยทรัพย์ ๗	๔๖
- สัพปุริสธรรม ๗	๔๗
๑ อัฐกัฏกะ หมวด ๘	๕๐
- โลกธรรม ๘	๕๐
- มรรคมือองค์ ๘	๕๑
คิหิปฏิบัติ	๕๓
- กรรมกิเลส ๔	๕๓
- ทิฏฐุชัมมิกัตถประโยชน์ ๔	๕๔
- มิตรปฏิรูป ๔	๕๕
- มิตรแท้ ๔	๕๘
- สังคหัตถุ ๔	๖๑
- ธรรมของฆราวาส ๔	๖๒
- มิจฉาวณิชา ๕	๖๓
- สมบัติของอุบาสก ๕	๖๔
- ทิศ ๖	๖๖
- อบายมุข ๖	๗๒

วิชาพุทธประวัติ ธรรมศึกษา ชั้นตรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๗

ปริมกาล

๑	ปริเฉทที่ ๑	๗๗
	- ชมพูทวีปและประชาชน	๗๗
	- วรรณะ ๔	๗๘
๑	ปริเฉทที่ ๒	๘๐
	- สักกชนบทและศากยวงศ์	๘๐
	- ลำดับศากยวงศ์	๘๐
๑	ปริเฉทที่ ๓	๘๒
	- ประสูติ	๘๒
	- อสิตดาบสเข้าเฝ้าและพยากรณ์	๘๒
	- ทรงเจริญอานาปานสติ	๘๔
	- ทรงอภิเษกสมรส	๘๔
๑	ปริเฉทที่ ๔	๘๕
	- เสด็จออกบรรพชา	๘๕
๑	ปริเฉทที่ ๕	๘๖
	- ตรัสรู้	๘๖
	- ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา	๘๖
	- ทรงเลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา	๘๗
	- ทรงบำเพ็ญเพียรทางจิต	๘๘
	- ทรงผจญมาร	๘๙

ปฐมโพธิกาล

๑	ปริเฉทที่ ๖	๙๑
	- เสวยวิมุตติสุข	๙๑
	- ทรงพิจารณาสัตว์โลกเปรียบด้วยดอกบัว	๙๒
	- ทรงแสดงปฐมเทศนา	๙๓
	- ทรงแสดงอนัตตลักษณะสูตร	๙๔

๑	ปริเฉทที่ ๗	๙๖
	- ทรงส่งพระสาวกไปประกาศพระศาสนา	๙๖
	- โปรดยสกุลบุตร	๙๖
	- โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง	๙๙
	- ทรงแสดงอาทิตตปริยายสูตร	๑๐๐
๑	ปริเฉทที่ ๘	๑๐๒
	- เสด็จเมืองราชคฤห์ แคว้นมคธ	๑๐๒
	- ทรงรับพระอุทยานเวฬุวันเป็นสังฆาวาส	๑๐๓
	- ทรงได้พระอัครสาวก	๑๐๔
	มัชฌิมโฆธีกาล	
๑	ปริเฉทที่ ๙	๑๐๘
	- ทรงบำเพ็ญพุทธกิจในแคว้นมคธ	๑๐๘
	- ประทานการอุปสมบทแก่พระมหากัสสปะ	๑๐๘
	- มหาสันนิบาตแห่งพระสาวก	๑๐๙
	- ทรงอนุญาตเสนาสนะ	๑๑๐
	- ทรงมอบให้สงฆ์เป็นใหญ่ในกิจพระศาสนา	๑๑๑
	- ทรงแสดงทิวศ ๖ โปรดสังคาลกมาณพ	๑๑๒
	- ทรงแสดงเวทตาทลี	๑๑๓
๑	ปริเฉทที่ ๑๐	๑๑๕
	- เสด็จแคว้นสักกะ	๑๑๕
	- เสด็จเมืองกบิลพัสดุ์ชาติภูมิ	๑๑๕
	- โปรดพระพุทธบิดา	๑๑๗
	- นันทกุมารออกบวช	๑๑๘
	- ราชูลบรรพชา	๑๑๘
๑	ปริเฉทที่ ๑๑	๑๒๐
	- เสด็จแคว้นโกศล	๑๒๐

ปัจฉิมโพธิกาล

๑ ประเพณีที่ ๑๒

- อนุสนธิ ๑๒๒
- ทรงปลงอายุสังขาร เสด็จบ้านเวฬุคาม ๑๒๒
- เหตุทำให้เกิดแผ่นดินไหว ๘ ประการ ๑๒๓
- ประทานโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์ เสด็จป่ามหาวัน ๑๒๔
- เสด็จโกศนคร ๑๒๕
- นายจุนทะถวายปัจฉิมบิณฑบาต เสด็จเมืองปาวา ๑๒๖
- ทรงพระประชวร เสด็จเมืองกุสินารา ๑๒๖
- ผิวกายพระตถาคตส่องไสยใน ๒ กาล ๑๒๗
- บิณฑบาตทาน ๒ คราวมีผลเสมอกัน ๑๒๘
- บรรทมอนุภูฐานไสยา ๑๒๘
- ทรงปรารภสักการบูชา ๑๒๙
- ประทานโอกาสให้เทวดาเข้าเฝ้า ๑๒๙
- ทรงแสดงสังเวชนียสถาน ๔ ตำบล ๑๓๐
- อาการอันภิกษุทั้งหลายพึงปฏิบัติต่อสตรี ๑๓๐
- วิธีปฏิบัติในพระพุทธสรีระ ๑๓๐
- ญูปารหบุคคล ๔ ๑๓๑
- ประทานโอวาทแก่พระอานนท์ ๑๓๑
- ตรัสสรรเสริญพระอานนท์ ๑๓๒
- ตรัสถึงเมืองกุสินารา ๑๓๒
- ตรัสสั่งให้แจ้งข่าวปรินิพพานแก่มัลลกะศัตรี ๑๓๓
- โปรดสุภัททปริพาชก ๑๓๓
- ประทานโอวาทแก่ภิกษุสงฆ์ ๑๓๔
- ประทานโอกาสให้ภิกษุสงฆ์ถามข้อสงสัย ๑๓๕
- ปัจฉิมโอวาท ๑๓๕
- ปรินิพพาน ๑๓๖

อปรกาล

๑ ปรีเฉทที่ ๑๓	๑๓๗
- ถวายพระเพลิงพระพุทธรูปสี่ริระ	๑๓๗
- แจกพระบรมสารีริกธาตุ	๑๓๘
- สุนทรพจน์ของโศภนพราหมณ์	๑๔๐
- สารระสำคัญในการเสด็จประพินิพพานที่เมืองกุสินารา	๑๔๑
- ประเภทแห่งสัมมาสัมพุทธรูปเจดีย์	๑๔๑
- สังเวชนียสถาน ๔	๑๔๒

ศาสนพิธี ธรรมศึกษา ชั้นตรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๗

๑ อารัมภบท	๑๔๓
๑ องค์ประกอบของศาสนา	๑๔๓
๑ ประโยชน์ของศาสนพิธี	๑๔๔
๑ บทที่ ๑ การจัดโต๊ะหมู่บูชาและเครื่องสักการะ	๑๔๕
- การจัดโต๊ะหมู่บูชา	๑๔๕
- ความเป็นมาของโต๊ะหมู่บูชา	๑๔๕
- ประเภทของโต๊ะหมู่บูชา	๑๔๖
- วัตถุประสงค์การจัดตั้งโต๊ะหมู่บูชา	๑๔๖
- วิธีการจัดโต๊ะหมู่บูชา	๑๔๗
- เครื่องสักการบูชา	๑๔๘
- เครื่องบูชาทองน้อย	๑๔๘
- เครื่องสักการะรูปเทียนแพ	๑๕๐
- การจัดรูปเทียนแพกรวยดอกไม้	๑๕๑
๑ บทที่ ๒ การปฏิบัติพิธี	๑๕๒
- วิธีแสดงความเคารพพระ	๑๕๒
- การประนมมือ	๑๕๒
- การไหว้	๑๕๒
- การกราบ	๑๕๓
- วิธีกราบแบบชาย	๑๕๓
- วิธีกราบแบบหญิง	๑๕๔

- การจัดสถานที่พิธีทำบุญ	๑๕๔
- การบูชาพระรัตนตรัย	๑๕๕
- เครื่องสักการบูชาพระรัตนตรัย	๑๕๕
- การอาราธนาศีล อาราธนาพระปริตร และอาราธนาธรรม	๑๕๖
- วิธีปฏิบัติในการอาราธนา	๑๕๖
- คำอาราธนาศีล ๕	๑๕๗
- คำอาราธนาพระปริตร	๑๕๗
- สรณคมน์และศีล ๕	๑๕๘
- คำอาราธนาธรรม	๑๕๘
- การจุดเทียนน้ำมันต์	๑๕๘
- การถวายภัตตาหารพระสงฆ์	๑๕๙
- การถวายจตุปัจจัยไทยธรรม	๑๕๙
- วิธีประเคนของถวายพระ	๑๖๐
- การกรวดน้ำรับพร	๑๖๑
- วิธีปฏิบัติในการกรวดน้ำ	๑๖๑
๑ บทที่ ๓ พิธีบำเพ็ญกุศลในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา	๑๖๓
- วันมาฆบูชา	๑๖๓
- ความเป็นมาของวันมาฆบูชา	๑๖๓
- การเวียนเทียนในวันมาฆบูชา	๑๖๖
- คำบูชาในวันมาฆบูชา	๑๖๗
- วันวิสาขบูชา	๑๖๘
- ความเป็นมาของวันวิสาขบูชาในประเทศไทย	๑๖๙
- การเวียนเทียนวันวิสาขบูชา	๑๗๒
- วันวิสาขบูชาได้รับการรับรองให้เป็นวันสำคัญสากล	๑๗๒
- การจัดพิธีวิสาขบูชาของชาวพุทธนานาชาติ	๑๗๒
- คำบูชา ดอกไม้ ธูป เทียน วันวิสาขบูชา	๑๗๓
- วันอัฐมีบูชา	๑๗๕
- ความเป็นมาของวันอัฐมีบูชา	๑๗๕
- การจัดพิธีอัฐมีบูชา	๑๗๕

- คำบูชา ดอกไม้ รูป เทียน วันอัฐมีบูชา	๑๗๖
- วันอาสาฬหบูชา	๑๗๘
- ความสำคัญของวันอาสาฬหบูชา	๑๗๘
- ความเป็นมาของวันอาสาฬหบูชา	๑๗๘
- พระราชพิธีในวันอาสาฬหบูชา	๑๗๙
- คำบูชา ดอกไม้ รูป เทียน วันอาสาฬหบูชา	๑๗๙
๑ บทที่ ๔ พิธีทำบุญเลี้ยงพระ	๑๘๒
- ความเป็นมาของพิธีทำบุญเลี้ยงพระ	๑๘๒
- การเตรียมการในพิธีทำบุญ	๑๘๒
- พิธีสวดมนต์เย็น-ฉันเช้า	๑๘๔
- แนวทางการจัดพิธีทำบุญในงานต่าง ๆ	๑๘๔
- พิธีทำบุญคล้ายวันเกิด ทำบุญบ้าน ทำบุญอาคารสำนักงาน	๑๘๕
- การบูชาข้าวพระพุทธรูป	๑๘๕
- พิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ เปิดอาคารสำนักงาน	๑๘๖
๑ บทที่ ๕ การถวายทาน	๑๘๗
- พิธีถวายทาน	๑๘๘
- พิธีถวายสังฆทาน	๑๘๘
- การเตรียมการและลำดับพิธี	๑๘๙
- ข้อควรทราบ	๑๘๙
- คำถวายสังฆทาน	๑๘๙
๑ บทที่ ๖ พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	๑๙๑
- ความเป็นมาของพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	๑๙๑
- ระเบียบพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	๑๙๒
๑ คำบูชา อาราธนา และถวายทาน	๑๙๔
วิชาเบญจศิลป์เบญจธรรม ธรรมศึกษา ชั้นตรี ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๗	๑๙๙
๑ ศิลและวินัย	๒๐๐
๑ ความหมายของศีล	๒๐๑
๑ เจตนาเป็นศีล	๒๐๓
๑ วิรัติ	๒๐๓

๑ ศิล ๕ เป็นหลักประกันที่ดีของสังคม	๒๐๔
๑ การรักษาศิลเป็นการปรับพื้นฐานของคน	๒๐๖
๑ วัตถุประสงค์ของการรักษาศิล	๒๐๖
๑ ผลของการรักษาศิล	๒๐๘
๑ การสมათานศิล	๒๐๘
๑ อานิสงส์ของการสมათานศิลก่อนให้ทาน	๒๐๘
๑ วิธีสมათานและรักษาศิล	๒๐๙
๑ วิธีสมათานศิล ๕	๒๐๙
๑ การรักษาศิล ๕ กักับการถึงพระรัตนตรัย	๒๑๐
๑ พระรัตนตรัย	๒๑๑
๑ คุณของพระรัตนตรัย	๒๑๑
๑ การถึงพระรัตนตรัย	๒๑๒
๑ เบญจศิล	๒๑๓
๑ เบญจศิล สิกขาบทที่ ๑	
ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนาถเวินจากการฆ่าสัตว์	๒๑๕
- ความมุ่งหมาย	๒๑๕
- เหตุผลของการรักษา	๒๑๕
- ข้อห้าม	๒๑๕
- หลักวินิจฉัย	๒๑๖
- โทษของการล่วงละเมิด	๒๑๗
- ตัวอย่างโทษของการล่วงละเมิดเบญจศิล สิกขาบทที่ ๑	
เรื่อง นายจุนทสุกริก	๒๑๘
- อานิสงส์ของการรักษา	๒๑๙
- ตัวอย่างอานิสงส์ของการรักษาเบญจศิล สิกขาบทที่ ๑	
เรื่อง นางสุชาดา	๒๒๐
๑ เบญจศิล สิกขาบทที่ ๒	
อทินนาทานา เวรมณี เจตนาถเวินจากการลักทรัพย์	๒๒๑
- ความมุ่งหมาย	๒๒๑
- เหตุผลของการรักษา	๒๒๑

- ข้อห้าม	๒๒๑
- หลักวินิจฉัย	๒๒๓
- โทษของการล่วงละเมิด	๒๒๔
- ตัวอย่างโทษของการล่วงละเมิดเบญจศีล สิกขาบทที่ ๒ เรื่อง สีลวิมังสนะ	๒๒๔
- ตัวอย่างโทษของการล่วงละเมิดเบญจศีล สิกขาบทที่ ๒ เรื่อง ดาบสโกหก	๒๒๔
- อานิสงส์ของการรักษา	๒๒๕
๑) เบญจศีล สิกขาบทที่ ๓	
กาเมสุ มิจฺฉาจารา เวมณี เจตนาถเว้นจากการประพฤติผิดในกาม	๒๒๖
- ความมุ่งหมาย	๒๒๖
- เหตุผลของการรักษา	๒๒๖
- ข้อห้าม	๒๒๖
- หลักวินิจฉัย	๒๒๗
- โทษของการล่วงละเมิด	๒๒๗
- ตัวอย่างโทษของการล่วงละเมิดเบญจศีล สิกขาบทที่ ๓ เรื่อง จูฬธนุคคหบัณฑิต	๒๒๗
- อานิสงส์ของการรักษา	๒๓๐
๑) เบญจศีล สิกขาบทที่ ๔	
มุสาวาทา เวมณี เจตนาถเว้นจากการพูดเท็จ	๒๓๑
- ความมุ่งหมาย	๒๓๑
- เหตุผลของการรักษา	๒๓๑
- ข้อห้าม	๒๓๑
- หลักวินิจฉัย	๒๓๔
- โทษของการล่วงละเมิด	๒๓๔
- ตัวอย่างโทษของการล่วงละเมิดเบญจศีล สิกขาบทที่ ๔ เรื่อง หมอตา	๒๓๕
- อานิสงส์ของการรักษา	๒๓๕

๑๑ เบญจศีล สิกขาบทที่ ๕

สุราเมรยมชชพมาทภูจณา เวรมณี เจตนาถดเว่นจากการตีมน้ำเมาคือสุราและ
เมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ๒๓๖

- ความมุ่งหมาย ๒๓๖

- เหตุผลของการรักษา ๒๓๖

- ข้อห้าม ๒๓๖

- หลักวินิจฉัย ๒๓๗

- โทษของการล่วงละเมิด ๒๓๗

- ตัวอย่างโทษของการล่วงละเมิดเบญจศีล สิกขาบทที่ ๕
เรื่อง พระราชาผู้ตีมน้ำเมา ๒๓๘

- ตัวอย่างโทษของการล่วงละเมิดเบญจศีล สิกขาบทที่ ๕
เรื่อง นักเลงสุรา ๒๔๐

- อานิสงส์ของการรักษา ๒๔๐

๑๒ เบญจธรรม ๒๔๑

๑๓ เบญจธรรม ข้อที่ ๑

เมตตากรรณา ความรักใคร่ปรารณาให้เป็นสุข และความสงสารคิดช่วย
ให้พ้นทุกข์ ๒๔๒

- วิธีปลูกเมตตากรรณา ๒๔๓

- อานิสงส์ของการเจริญเมตตา ๒๔๔

- ตัวอย่างอานิสงส์ของการประพฤติเบญจธรรม ข้อเมตตากรรณา
เรื่อง สุวรรณสาม ๒๔๕

- ตัวอย่างอานิสงส์ของการประพฤติเบญจธรรม ข้อเมตตากรรณา
เรื่อง ลิงใหญ่ ๒๔๘

๑๔ เบญจธรรม ข้อที่ ๒

สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพในทางที่ชอบ ๒๕๑

- ตัวอย่างอานิสงส์ของการประพฤติเบญจธรรม ข้อสัมมาอาชีวะ
เรื่อง จุฬกเศรษฉฐี ๒๕๒

๑๕ เบญจธรรม ข้อที่ ๓

กามสังวร ความสำรวมในกาม ๒๕๔

- ๑ เบญจธรรม ข้อที่ ๔
 - สัจจะ ความมีสัตย์ ๒๕๖
 - ตัวอย่างอานิสงส์ของการประพฤติเบญจธรรม ข้อสัจจะ
 - เรื่อง มหิสสาสมุทร ๒๕๗
- ๑ เบญจธรรม ข้อที่ ๕
 - สติสัมปชัญญะ ความระลึกได้และความรู้ตัว ๒๖๐
 - ตัวอย่างอานิสงส์ของการประพฤติเบญจธรรมข้อสติสัมปชัญญะ
 - เรื่อง ธัมมิกอุบาสก ๒๖๑

บรรณานุกรม

คณะกรรมการ ปรับปรุงหลักสูตร ๒๕๕๗

วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม
ธรรมศึกษา ชั้นตรี
ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๕๗

